

Szín

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET LAPJA

4/1

TARTALOM

Editorial 1

Közművelődési koncepciók

Durkó Mátyás: A közművelődés „miért”-je és „hogyan”-ja 2

Poszler György: Elbeszélések után vagy elbeszélések előtt (Az 1997-es pécsi Tanuló társadalom című konferencia előadás szövege) 5

„Pereljük vissza a művészeti tartalom jogát!” – Sággy Erna beszélgetése Poszler Györggyel a Tanuló társadalom konferencián elhangzott előadásáról 9

„A demokrácia nem ér rá” – Bellai László interjúja Poszler Györggyel a Tanuló társadalom konferencia után 11

Borbáth Erika: Az amatőr művészeti mozgalmak helyzetének vázlatos értékelése 13

Lágler Péter: A művészetek önzetlen szeretőiről – Az úgynevezett amatőr művészségről a veszprémi amatőr-művészeti konferencia (1999. január 19–21.) kapcsán 17

Élet és művészet

Utazás utáni beszélgetés Bakos Ildikó szobrászművésszel 19

Csókos Varga Györgyi festőművész tárgyi anyanyelvünkről 23

Kúnos László: Képek kerengőjében (Megnyitó Swierkievicz Róbert kiállításán) 25

Benkő Éva: Szín – játék (Dulity Tibor kiállítás-megnyitójára) 26

„Van aki fest, ír – mi zenélünk” – Beszélgetés Takács Györggyel, a miskolci Altamira együttes tagjával 28

Sággy Erna: Szalon a kortárs művészetért 29

Pápa – Veszprém megyében

Dr. Hermann István: A helyismereti könyvkiadás utóbbi évtizede Pápán, a Jókai Mór Városi Könyvtárban 32

Dr. Tungli Gyula: A tízéves Pápai Művelődéstörténeti Társaság és a város irodalmi élete 35

Levél a hazai és a határon túli magyar kulturális szervezetek részére (Duna Televízió Közművelődési Szerkesztősége) 37

Halász Péter: Forrásvidék a Duna Televízióban 37

Harangi László: Reflexiók az európai felnőttoktatással foglalkozó nemzetközi konferenciához 38

Bóka Mária válogatása az 1998. augusztus – december között megjelent könyvekből 41

Hírek, felhívás

A SZÍN a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg
SZÍN 4/1 – 1999. február

SZÍN – országos közművelődési folyóirat. Megjelenik kéthavonta. A Magyar Művelődési Intézet lapja.
Szerkesztő bizottság: Bóka Mária (Székesfehérvár), Gyulai Lajos (Miskolc), Jagasics Béla (Zalaegerszeg),
Kary József (Eger), Slézia Gabriella (Budapesti Művelődési Központ), Szabados Péter (Kaposvár)

Olvasószerkesztő: Sággy Erna

Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ

Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: FÖLDIÁK ANDRÁS

A szerkesztőség címe: 1011 Budapest, Corvin tér 8.

Postacím: 1251 Budapest, Pf. 101. Tel.: 201-5053; Fax: 201-5764

Megrendelhető a szerkesztőség címén.

Évi hat szám ára áfával: 607 Ft + postaköltség

Borítóterv: Szüts Eszter

E számunkat Bakos Ildikó szobrászművész rajzaival illusztráltuk.

ISSN 1416-6925

EDITORIAL

Ha az ember tud valamit, az azt jelenti, hogy viszonya van valamivel. Ha megformál valamit, akkor alkot. Minél több ember engedheti ezt meg magának, annál nagyobb a valószínűsége, hogy remekmű születik. S azzal találkozni pedig fénytörés hatású az ember életében.

Goethe boldognak egy olyan időszakát mondja, amikor olcsó áron sok remek szabadkézi rajtot vásárolhatott híres emberektől. Felbecsülhetetlennek tartja ezeket, mert általuk találkozhat a művész tisztán szellemi szándékával. Mint életéről tudott, gyakran nézegette ezeket a rajzokat, hozzátartozott szokásaihoz. Egy olyan emberéhez, akiről Szerb Antal azt tartja, rengeteget dolgozott, de azt úgy, mint egy úri műkedvelő: akkor és azt, ami az eszébe jutott.

Goethével és Schillerrel modellezni lehet a kétféle alkotótípust, s amit Goethe képvisel, az az amatőrök világához áll közelebb. Goethe számára az alkotás életfunkció, Schillert az élet nem érdekelte, a külső világot kikapcsolta, csak a műnek élt. Goethe felhasználta az ajándékot, az időt, Schiller szemében adósság volt az idő. Schiller értékelése szerint: Goethe „naiv” alkotó, akinek minden magától jön, „maga a természet” beszél belőle, ő pedig olyan, aki tudatosan és nehéz munka árán, a „reflexiókon” keresztül ér csak el a művészethez.

Amivel Goethe foglalkozott, tágabb volt annál, mint amivel Schiller. Goethe élettevékenysége a *nemtil* írás művészete volt. Goethe ezt a művészetet művelte mesteri fokon.

Amatőröknek és profiknak, művészetalkotóknak és befogadóknak, s azoknak is, akik még vagy már nem élnek vele, Goethe gondolatok következnek, eredetiben és Eckermann által.

„Az államban az a baj – mondta Goethe –, hogy senki nem akar élni, élvezni az életet, mindenki uralkodni akar, a művészetben pedig, hogy senki nem akar gyönyörködni az alkotásokban, hanem folyton mindenki maga akar alkotni.

Arra sem gondol senki, hogy egy költői mű úgy is hathatna az emberre, hogy saját útján lendíti előre, mindenki rögvést ugyanazt akarja újra megcsinálni.

Továbbá semmi komolyság nem tapasztalható a teljességre való törekvés terén, semmi érzék az iránt, hogy a teljesség javára is lehetne tenni valamit, mindenki csak azt hajszolja, hogy miként hívhatná föl a figyelmet önmagára, és hogyan kerülhetne a lehető legnagyobb összhangba a világgal. Ez a hamis törekvés mindenütt felütötte a fejét, mindenki legújabb virtuózainkat utánozza, akik nem olyan darabokat választanak ki előadásra, amelyekben tiszta zenei élvezetet találhatna a hallgatóság, hanem olyanokat, amelyekben a játékos elért tudását csillogtathatja. Mindenütt az egész akar pompázni, sehol sem akadni olyan becsületes törekvésre, amely a dolgok összességének és az ügynek akarná javát szolgálni, háttérbe szorítva az egyén énjét.

Így történik azután az, hogy az emberek tudtuk nélkül kontrázkodásra tévednek. A gyermekek már verseket faragnak, s így folytatják, úgyhogy fiatalemberként már azt képzelik, hogy tudnak valamit, míg végül férfikorban felismerik, mi az, ami igazán nagyszerű, s elrémülnek azoknak az éveknél a gondolatára, amelyeket hamis és fölöttébb fogyatékos törekvésre vesztegettek el.

Sőt, sokan nem jutnak el soha a tökély és saját alkalmatlanságuk felismerésére, és életük végéig felemás dolgokat produkálnak.

Annyi bizonyos, hogy ha mindenkit idejekorán rá lehetne ébreszteni arra, hogy teli van a világ remekművekkel, és hogy mit tesz az: ezekhez méltó műveket létrehozni, akkor száz mai versfaragó ifjú közül legföljebb ha egyetlenegy érezne magában annyi kitartást, tehetséget és bátorságot, hogy nyugodtan tovább haladjon hasonló csúcok elérésére.

Sok fiatal festő ecsetet sem vett volna soha a kezébe, ha idejekorán megtudja és megérti, mit is alkotott voltaképpen egy olyan mester, mint Raffaello.

Téves volt például az a gyakorlati hajlandóság bennem, amely képzőművészetéhez vonzott, mivel nem volt természetes adottságom hozzá, és így ilyesmi nem is fejlődhetett ki belőlem. Volt bennem némi érzékenység a környező tájak szépségei iránt, és így első próbálkozásaim voltaképp reménnyel kecsegtettek. Az itáliai utazás aztán összeűzta ezt a kedvtelést; nagy távlatok nyíltak meg helyébe, a kedves kis képesség elenyészett, és mivel képzőművészeti tehetségem sem technikai, sem esztétikai téren nem fejlődhetett, törekvésem semmivé foszlott.

Joggal mondják – folytatta Goethe –, hogy az emberi erőket kívánatos együttesen kifejleszteni, sőt, ez a legkiválóbb módszer. De az ember nem születik erre, voltaképp mindenkinek különálló lényként kell alakítania önmagát, ugyanakkor pedig igyekeznie felfogni, mit jelentenek valamennyien együttvéve...

Akinek az lesz dolga, hogy sok szakterületet áttekintsen, megtéljen, irányítson, annak igyekeznie kell, hogy lehetőleg minél jobban megismerjen sok szakterületet. Így például egy fejedelem, egy jövőendő államférfi soha nem képezheti magát elég sokoldalúvá, hiszen a sokoldalúság mesterségéhez tartozik.

Hasonlóképpen a költőnek is sokoldalú tudásra kell törekednie, hiszen anyaga az egész világ, s ezzel tudnia kell bánni, értenie kell kifejezéséhez.

...a *betekintést* és az *élettevékenységet* meg kell különböztetni egymástól, és meg kell fontolni, hogy minden művészet, mihelyt művelni kezdi valaki, roppant nagy igényű és nehéz dolog; teljes élet kell hozzá, hogy az ember mesteri fokra fejlessze.

Ugyanígy meg kell különböztetni az élettevékenységtől a *kifejlődést*. Így például a költő kifejlődéséhez hozzátartozik, hogy szoktatja szemét minden lehetséges módon a külvilág felfogásához. Őrizkedni kell azonban attól, nehogy túl tágra szabja az ember kifejlődésének kereteit.

...az a legnagyobb művészet végül is, hogy tud-e az ember magának korlátokat szabni, el tudja-e magát szigetelni.”

(Az idézetek Johann Peter Eckermann: *Beszélgetések Goethével* című könyvéből valók. Fordította: Gyórfy Miklós. Kiadta a Magyar Helikon, 1973.)

Művészeti különszámunkkal nem csak egy újabb tematikus számot ad közre lapunk, hanem arra is készek vagyunk, hogy folyamatosan közöljük a felvetett gondolatokhoz fűződő reflexióikat.

MÁTYUS ALIZ